

**UCHWAŁA NR LXXI/410/2024
RADY POWIATU CZŁUCHOWSKIEGO**

z dnia 23 stycznia 2024 r.

**w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Psychologiczno-Terapeutycznego dla Osób Stosujących
Przemoc Domową na lata 2024-2028**

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1526 z późn. zm.) w związku z art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249 z późn. zm.),

uchwała się, co następuje:

§ 1. Uchwala się Powiatowy Program Psychologiczno-Terapeutyczny dla Osób Stosujących Przemoc Domową na lata 2024-2028, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Człuchowskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wiceprzewodniczący Rady
Powiatu Człuchowskiego


Janusz Bystron

Załącznik do uchwały Nr LXXI/410/2024
Rady Powiatu Człuchowskiego
z dnia 23 stycznia 2024 r.

**POWIATOWY PROGRAM
PSYCHOLOGICZNO - TERAPEUTYCZNY
DLA OSÓB STOSUJĄCYCH
PRZEMOC DOMOWĄ
NA LATA 2024 – 2028**

Człuchów, styczeń 2024



I. WPROWADZENIE

Opracowywanie i realizacja Programu Psychologiczno – Terapeutycznego Dla Osób Stosujących Przemoc Domową, stanowiącego integralną część systemu przeciwdziałania przemocy domowej, jest zadaniem z zakresu administracji rządowej realizowanym przez powiat. Program ten uzupełnia różne formy interwencji podejmowanych wobec sprawców i daje możliwość naprawy własnego zachowania bez konieczności zastosowania kar wynikających z przepisów prawa. Jest jednak przede wszystkim formą oddziaływań na sprawców przemocy domowej w celu nauczania ich samokontroli, poszukiwania rozwiązań, które będą pomocne do zmiany zachowań przemocowych na nieprzemocowe, kształtowaniu postaw partnerstwa i szacunku wobec bliskich oraz odpowiedzialności za popełnione czyny przemocowe i wzmacnianiu zachowań i postaw pozytywnych w miejsce negatywnych.

Z danych uzyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Człuchowie wynika, że statystycznie w dalszym ciągu większość osób doznających przemocy domowej stanowią kobiety. Innymi szczególnie wrażliwymi kategoriami osób doznających przemocy domowej są małoletni, osoby starsze oraz osoby z niepełnosprawnościami.

Ponadto dane KKP obejmujące okres z lat 2017-2022 wskazują, że liczba interwencji zwianych z przemocą domową stopniowo spada, jednak w dalszym ciągu ponad połowa sprawców przemocy znajduje się pod wpływem alkoholu, którzy w większości przypadków wymagają doprowadzenia do wytrzeźwienia.

Stopniowy spadek interwencji Policji może wynikać ze zmian jakie zachodzą we współczesnym świecie. Przemoc, która jeszcze do niedawna kojarzona była głównie ze środowiskiem dysfunkcyjnym oraz używaniem siły fizycznej, zaczyna przybierać różne oblicza. Znalazło to również swoje odzwierciedlenie w zmianie ustawowej definiującej pojęcie przemocy domowej.



**POWIATOWY PROGRAM PSYCHOLOGICZNO – TERAPEUTYCZNY DLA OSÓB STOSUJĄCYCH
PRZEMOC DOMOWĄ NA LATA 2024 - 2028**

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE.....	2
II. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU	4
III. ADRESACI PROGRAMU I WARUNKI UCZESTNICTWA.....	5
IV. ZAŁOŻONE CELE I SPOSÓB ICH REALIZACJI	7
V. WYMAGANIA KWALIFIKACYJNE WOBEC OSÓB REALIZUJĄCYCH PROGRAM	9
VI. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU	10
VII. MONITORING, SPRAWOZDAWCZOŚĆ I EWALUACJA PROGRAMU	10
VIII. BIBLIOGRAFIA	11



**POWIATOWY PROGRAM PSYCHOLOGICZNO – TERAPEUTYCZNY DLA OSÓB STOSUJĄCYCH
PRZEMOC DOMOWĄ NA LATA 2024 - 2028**

Zgodnie z art.2 ust. 1 pkt 1 ustawy o przemoc domowej przez pojęcie **przemocy domowej** należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodując szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołując u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczając lub pozbawiając tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udrczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Trudno jest oszacować liczbę przypadków przemocy, które nie zostały odnotowane przez służby do tego powołane. Skala przemocy może mieć zatem większy wymiar niż wskazują na to dane, którymi dysponuje Policja.

Niniejszy Powiatowy Program Psychologiczno - Terapeutyczny Dla Osób Stosujących Przemoc Domową, zwany dalej „Programem”, ma za zadanie zminimalizowanie skutków i ograniczenie występowania wszystkich w/w form przemocy domowej.



POWIATOWY PROGRAM PSYCHOLOGICZNO – TERAPEUTYCZNY DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC DOMOWĄ NA LATA 2024 - 2028

II. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU

Program będzie realizowany w oparciu o niżej wymienione akty prawne, które uwzględniają temat przeciwdziałania przemocy domowej:

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej;
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- ustawa z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy;
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;
- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym;
- ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji;
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny;
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego.

Ponadto Program jest spójny z:

- Rządowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030;
- Rozporządzeniem Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 22 czerwca 2023 r. w sprawie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy (Dz. U. z 2023 r. poz. 1166);
- Powiatowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 – 2028;
- Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Człuchowskiego na lata 2021-2030.



III. ADRESACI PROGRAMU I WARUNKI UCZESTNICTWA.

Adresatami Programu są dorosłe osoby stosujące przemoc domową, zarówno mężczyźni jak i kobiety. Mogą to być osoby, wobec których toczy się procedura Niebieskiej Karty, skazane za czyny ze stosowaniem przemocy domowej, którym w wyroku zalecono udział w oddziaływaniach korekcyjno – edukacyjnych, rodzice którzy mają ograniczoną władzę rodzicielską lub są jej pozbawieni w wyniku zaniedbań i niewypełniania funkcji rodzicielskich oraz osoby zgłaszające się dobrowolnie do Programu.

W Programie nie mogą uczestniczyć osoby:

- chore psychiczne;
- uzależnione od alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych, z wyłączeniem osób, które ukończyły program psychoterapii uzależnień;
- nie posiadające pełnej zdolności do czynności prawnych i nie korzystających z pełni praw publicznych.

Warunkiem uczestnictwa w Programie jest pomyślna kwalifikacja uczestnika, poprzedzona wstępną diagnozą przeprowadzoną w trakcie indywidualnego spotkania. **Wstępna diagnoza** będzie udokumentowana pisemnie, z uwzględnieniem w niej następujących zagadnień:

- rzeczywiste uwarunkowania skierowania do programu (tryb dobrowolny/nakazowy, okoliczności skierowania),
- określenie czy uczestnik jest uzależniony od substancji psychoaktywnych (osoby stosujące przemoc, u których rozpoznawane jest uzależnienie od alkoholu lub innych substancji, będą w pierwszej kolejności kierowane na terapię uzależnienia),
- określenie, czy uczestnik programu aktualnie stosuje przemoc,
- typowe formy i okoliczności stosowania przemocy, rodzaj przemocy, najgroźniejsze epizody, w jaki sposób sytuacje były rozwiązywane;



**POWIATOWY PROGRAM PSYCHOLOGICZNO – TERAPEUTYCZNY DLA OSÓB STOSUJĄCYCH
PRZEMOC DOMOWĄ NA LATA 2024 - 2028**

- aktualna sytuacja rodzinna i zawodowa oraz prawna (np. postanowienia w sprawach dot. spraw rodzinnych, karnych, w tym związanych ze stosowaniem przemocy, zobowiązanie do uczestnictwa w Programie i in.);
- określenie motywacji do uczestnictwa w programie i do zmiany z uwzględnieniem siły motywacji itp.;
- cechy osobiste istotne dla pracy korekcyjnej (oszacowane na podstawie metod diagnostycznych w postaci testów osobowości, temperamentu etc.).

Kolejnym etapem jest podpisanie kontraktu, który jest dokumentem określającym zasady udziału w Programie. Podpisanie kontraktu przez uczestnika oznacza, że akceptuje on założenia udziału w programie, ale także zobowiązuje się do dołożenia wszelkich starań do jego ukończenia i zmiany zachowań przemocowych.

Koniecznym elementem kontraktu będzie uzyskanie zgody uczestnika na przetwarzanie danych osobowych, m.in. z uwagi na konieczność wymiany informacji między instytucjami zajmującymi się pomaganiem rodzinie uczestnika programu oraz monitoring efektywności wdrażanych oddziaływań np. w postaci funkcjonowania uczestnika w relacjach rodzinnych po zakończeniu uczestnictwa w programie – do 3 lat po zakończeniu zajęć.

Kontrakt z uczestnikami będzie zawierał reguły uczestnictwa w programie obejmujące w szczególności:

- formalne wymogi dotyczące systematycznej obecności w zajęciach, - obowiązek bezpiecznego i zgodnego z zasadami współżycia społecznego,
- zasady zachowania w trakcie uczestnictwa w zajęciach,
- zobowiązanie do powstrzymywania się od przemocowych zachowań i postaw w kontaktach z członkami rodziny i z innymi osobami;
- wymóg uznania osobistej odpowiedzialności za fakty stosowania przemocy w rodzinie,
- zobowiązanie do powstrzymywania się od spożywania alkoholu i zażywania substancji psychoaktywnych,

W przypadku osób, których uczestnictwo związane jest decyzją sądu ograniczającą wolność osobistą, kontrakt powinien przewidywać sankcje za uchylanie się od udziału w Programie,



POWIATOWY PROGRAM PSYCHOLOGICZNO – TERAPEUTYCZNY DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC DOMOWĄ NA LATA 2024 - 2028

- jeśli uczestnictwo wynika z osobistej decyzji, fakt ten powinien być objęty tajemnicą, z wyłączeniem możliwości informowania instytucji i organizacji, które skierowały do programu oraz członków rodziny.

W trakcie realizacji Programu, w którym wezmą udział osoby aktualnie kontaktujące się z członkami własnej rodziny, okresowo będą pozyskiwane informacje o rzeczywistej sytuacji w rodzinie w zakresie związanym z przeciwdziałaniem przemocy (monitorowanie zachowań i sytuacji rodzinnych), zgodnie z zapisami kontraktu.

V. ZAŁOŻONE CELE I SPOSÓB ICH REALIZACJI

Program ma za zadanie realizację następujących celów:

- 1) wzbudzanie motywacji wewnętrznej do zmiany zachowania przez analizę przyczyn postępowania i wgląd w mechanizmy własnych zachowań;
- 2) zdobycie lub poszerzenie wiedzy i umiejętności powstrzymywania się od zachowań przemocowych;
- 3) nabycie umiejętności służących rozwiązywaniu problemów i konfliktów bez użycia przemocy;
- 4) nabycie i kształtowanie umiejętności prospołecznych, w tym: asertywności, empatii, rozpoznawania, nazywania i wyrażania emocji, radzenia sobie w sytuacjach trudnych i konfliktowych, w tym radzenia sobie ze stresem, lękiem i złością;
- 5) poszerzanie samoświadomości, zwłaszcza w kontekście własnych zasobów oraz ograniczeń i negatywnych stereotypów funkcjonowania w relacjach rodzinnych;
- 6) nabycie i doskonalenie umiejętności wychowawczych i rodzinnych opartych na wychowaniu bez przemocy;
- 7) rozwój umiejętności związanych z budowaniem relacji rodzinnych i partnerskich;
- 8) pogłębianie wiedzy na temat wpływu przemocy na relacje społeczne i sposobów jej przeciwdziałania;
- 9) diagnozowanie potrzeb i nabywanie umiejętności dobierania prawidłowych strategii w ich zaspokajaniu;
- 10) wzmacnianie postawy odpowiedzialności wobec siebie i innych.



**POWIATOWY PROGRAM PSYCHOLOGICZNO – TERAPEUTYCZNY DLA OSÓB STOSUJĄCYCH
PRZEMOC DOMOWĄ NA LATA 2024 - 2028**

Program realizowany będzie w formie zajęć indywidualnych i grupowych. Zajęcia mogą być prowadzone naprzemiennie, zapewniając w jak największym stopniu zindywidualizowanie oddziaływań do potrzeb osób stosujących przemoc domową. Łączny czas trwania Programu będzie wynosił 24 godziny.

W wyjątkowych przypadkach przewiduje się możliwość realizacji Programu w formie spotkań indywidualnych (po wcześniejszym uzyskaniu zgody przez Wojewodę). Należy wówczas w dokonywanej diagnozie uzasadnić wybór takiej formy pracy z osobą stosującą przemoc domową. W takim przypadku czas trwania Programu będzie wynosił 10 godzin.

Zajęcia grupowe będą realizowane w małych grupach, maksymalnie do 17 osób.

W celu uznania, że osoba ukończyła program, wymagane jest uczestnictwo w co najmniej 75% godzin różnych oddziaływań (indywidualnych i grupowych).

Dokumentacja zebrana w trakcie prowadzenia Programu będzie umożliwiała dokonanie oceny poszczególnych działań w ramach realizowanego zadania, w tym m.in.:

- plan zawierający terminy i czas poszczególnych spotkań oraz poruszaną na nich tematykę;
- listy obecności z własnoręcznymi podpisami uczestników oraz prowadzących,
- karty ze sformułowaną diagnozą;
- notatki, protokoły lub inne dokumenty potwierdzające monitoring (w tym ustalenia poczynione z krewnymi uczestnika programu);
- dokument z wnioskami po dokonanej ewaluacji programu;
- faktury wydatkowanych środków;
- dokumenty potwierdzające kwalifikacje i staż pracy prowadzących program;
- inne, w zależności od podejmowanych działań.

Realizatorem Programu będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Człuchowie. Dopuszcza się możliwość zlecenia realizacji Programu podmiotowi niepublicznemu, zawierając stosowną umowę lub podpisania porozumienie z innym powiatem, mając na uwadze spełnienie wszystkich wymogów zawartych w niniejszym dokumencie.



POWIATOWY PROGRAM PSYCHOLOGICZNO – TERAPEUTYCZNY DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC DOMOWĄ NA LATA 2024 - 2028

Jeżeli realizacja oddziaływań psychologiczno - terapeutycznych zostanie zlecona podmiotowi niepublicznemu, dokumentacja stworzona w toku realizacji zadania, po jego zakończeniu będzie znajdować się w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Człuchowie.

Program co do zasady nie będzie realizowany w miejscu, w którym udziela się wsparcia osobom doznającym przemocy domowej. W przypadku dopuszczenia takiej możliwości, w pierwszej kolejności zapewnione zostanie bezpieczeństwo osobom doznającym przemocy domowej (między innymi możliwość swobodnego opuszczenia lokalu, bez styczności z osobami stosującymi przemoc).

VI. WYMAGANIA KWALIFIKACYJNE WOBEC OSÓB REALIZUJĄCYCH PROGRAM

Program, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 22 czerwca 2023 r. w sprawie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy (Dz. U. z 2023 r. poz. 1166), będzie prowadzony przez osoby:

- 1) posiadające wykształcenie wyższe na kierunku pedagogika lub resocjalizacja, uzupełnione studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, **lub**
- 2) posiadające tytuł zawodowy magistra na kierunku psychologia lub pedagogika lub na, uzupełnionym studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, kierunku resocjalizacja, **lub**
- 3) będące terapeutami lub psychoterapeutami.

Ponadto w/w osoby są obowiązane posiadać udokumentowany co najmniej 3-letni staż pracy w instytucjach lub innych podmiotach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.



POWIATOWY PROGRAM PSYCHOLOGICZNO – TERAPEUTYCZNY DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC DOMOWĄ NA LATA 2024 - 2028

Programy psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc domową mogą również prowadzić osoby posiadające udokumentowane prowadzenie co najmniej pięciu edycji programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.

Z uwagi na specyfikę pracy z osobami stosującymi przemoc domową, osoby realizujące programy psychologiczno - terapeutyczne, w miarę posiadanych możliwości będą musiały poddawać superwizji swoją pracę. Superwizja będzie miała na celu dbałość o wysoką jakość Programu poprzez wsparcie uczestników, doskonalenie ich warsztatu pracy oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu.

VII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Realizacja programów oddziaływań psychologiczno - terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie jest zadaniem z zakresu administracji rządowej realizowanym przez powiat.

W związku z powyższym realizacja Programu uzależniona będzie od wysokości środków przekazanych na ten cel samorządowi powiatowemu z budżetu państwa.

VIII. MONITORING, SPRAWOZDAWCZOŚĆ I EWALUACJA PROGRAMU

W celu efektywnej realizacji Programu, utrzymywana będzie stała współpraca z innymi lokalnymi podmiotami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, zwłaszcza z Zespołami Interdyscyplinarnymi, Policją, OPS oraz Zespołem Sądowej Służby Kuratorskiej, a także innymi podmiotami realizującymi programy korekcyjno - edukacyjne.

Współpraca ta będzie wykorzystywana również do monitoringu zachowań przemocowych oraz ewaluacji Programu i oceny jego skuteczności.



POWIATOWY PROGRAM PSYCHOLOGICZNO – TERAPEUTYCZNY DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC DOMOWĄ NA LATA 2024 - 2028

Osoba krzywdzona przez uczestnika Programu będzie każdorazowo informowana o przerwaniu przez niego uczestnictwa w Programie, jeżeli z nim zamieszkuje lub ma z nim kontakt.

Jeżeli będzie to możliwe, informacje dotyczące aktualnej sytuacji osoby uczestniczącej w Programie będą pozyskiwane od członków jego rodziny, po wcześniejszym uzyskaniu od niego zgody.

Osoby uczestniczące w Programie po ich ukończeniu będą objęte badaniami skuteczności – monitoring osoby /rodziny czy nie powróciły do zachowań polegających na stosowaniu przemocy domowej przez okres 3 lat.

Monitoring będzie realizowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie przy współpracy z innymi podmiotami oraz rodziną uczestnika.

Sprawozdania z realizacji Programu składane będą do Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku w oparciu o wyznaczone terminy oraz określony przez Urząd wzór.

IX. BIBLIOGRAFIA

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.
2. Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024 – 2030.
3. <https://niebieskalinia.info/index.php/przemoc-w-rodzinie>
4. <https://www.parpa.pl/phocadownloadpap/Przeciwdzialanie/Naduzywanie%20alkoholu%20a%20problem%20przemocy%20domowej%20-%20broshura.pdf>
5. Dane dotyczące przemocy domowej udostępnione przez KPP w Człuchowie.

KIEROWNIK
Powiatowego Centrum Pomocy
Rodzinie w Człuchowie
mgr Paweł Kisielowski

